

návrat

jediný domov pre dieťa je rodina

2017

Správa za rok 2017

Úplnú Výročnú správu
za rok 2017 nájdete
na www.navrat.sk

CIEĽOVÉ SKUPINY A OBLASTI SLUŽIEB NÁVRATU

1. inštitúcie
a odborníci
zodpovední
za ochranu
práv detí

systémové zmeny a
advokácia služieb

2. rodina
v ohrození

služby pre rodiny
v ohrození

3. rodina,
ktorá sa
rozhodla prijať
opustené dieťa

náhradná rodinná
starostlivosť

opustené
dieťa

5. široká
verejnosť

komunikácia
s verejnosťou

4. deti
a mladí

individuálne
a skupinové
služby pre deti
a mladých

Úvodník

V Návrte sme sa v ostatnom roku venovali viacerým témam. Okrem priamej práce s rodinami sme posilňovali spoluprácu so samosprávami, obcami, ktoré rodiny vo svojom prostredí poznajú najlepšie a majú potenciál im pomôcť. Hľadali sme možnosti pomoci pre rodiny v ich prirodzenom okolí, v ich komunite. Citlivosť komunity voči deťom bola aj témou našej komunikačnej kampane. Niekedy stačí málo. Pre deti, ktoré ostávajú opustené v pôrodniciach sme vyrobili niekoľko Kufríkov pre Kukulíka, teší nás vzrastajúci záujem pôrodníc o túto spoluprácu. Pripravili sme semináre pre rodičov a odborníkov a zrealizovali vzdelávanie 500 sociálnych pracovníkov v téme Zisťovanie názoru dieťaťa a vedenie rozhovoru s dieťaťom. V tejto správe nájdete nielen výpočet našich aktivít, ale dozviete sa aj čo sa učíme od našich klientov a nad čím (v dobrom či zlom) žasneme.

Na úvod správy o našej činnosti vám ponúkame premýšľanie o poslednej zmienenej téme.

Zachytiť názor dieťaťa znamená rozumieť sebe

Rozhovor s dieťaťom a zisťovanie toho, čo si myslí, praje, ako sa cíti a ako si predstavuje svoj ďalší život v situáciách, keď sa rodičia rozvádajú alebo keď sa dokonca ocitlo bez rodičov, je veľká odborná zručnosť a téma zároveň. Nie je ľahké ju uchopiť a má mnoho dilem.

Našou úlohou je zistiť, či skôr zachytiť jeho názor čo najvernejšie a bez vlastnej interpretácie. Dieťaťu treba poskytnúť pocit bezpečia, aby sa s nami vôbec rozprávalo, dokonca otvorene, voliť preň zrozumiteľné slová. Vytvoriť mu možnosť, aby sa samo vyjadrilo k zložitej situácii, v ktorej sa ocitlo. Fascinuje ma to. Osobný názor má aj niekoľkomesačné dieťa aj dieťa s postihnutím. Len my, dospeláci, odborníci, názor dieťaťa nevieme zachytiť.

A tu už zrazu nejde o odbornú tému, ani o ten názor ale o dieťa samotné. Vnímať dieťa s čistou myslou dokáže len **ten, koho ako človeka zaujíma dieťa ako človek**. Je to životný postoj. Tu si s profesionalitou nevystačíme. Znova si pripomínam, čo ma učil prof. Zdeněk Matějček, že **pomáhať znamená rozumieť**. Rozumieť sebe, rozumieť dieťaťu a rozumieť kontextu.

My, ľudia v Návrte, sme sa tomu sami učili a pokúšali sa to odovzdávať kolegom.

Nech máte pri čítaní aktuálnej správy o Návrte také potešenie, aké zažívame my, keď našou prácou žijeme.

Marek Roháček

predseda Návratu

Návrat je nezisková organizácia, ktorá od roku 1993 presadzuje a podporuje návrat opustených detí z inštitúcií (detských domovov) do rodín. Sme presvedčení, že jedine rodina so stabilnými milujúcimi rodičmi dokáže dieťaťu poskytnúť optimálne podmienky pre zdravý duševný vývin.

Našou víziou je prakticky a odborne prispieť k dosiahnutiu takého stavu v spoločnosti, v ktorom:

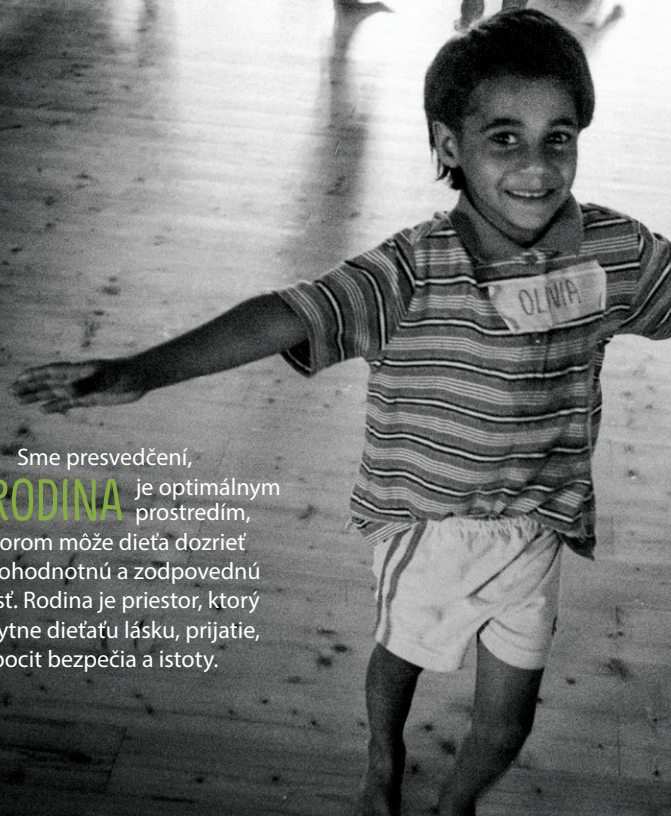
1. všetky deti budú prežívať detstvo v rodinách schopných poskytnúť im bezpečie, starostlivosť a lásku,
2. všetky opustené deti nájdu útočisko v rodinách ochotných postarať sa o ne,
3. rodinám s vážnymi problémami bude včas poskytnutá potrebná sociálna a psychologická pomoc, aby sa predišlo vážnemu strádaniu ich detí.

Sme presvedčení,
že **DIEŤA** má právo
na plný rozvoj
svojej osobnosti a na napĺňanie
základných fyzických a
psychických potrieb.

Sme presvedčení,
že **RODINA** je optimálnym
prostredím,
v ktorom môže dieťa dozrieť
v plnohodnotnú a zodpovednú
bytosť. Rodina je priestor, ktorý
poskytne dieťaťu lásku, prijatie,
pocit bezpečia a istoty.

Sme presvedčení, že
**MEDZILUDSKÉ
VZŤAHY** majú
rozhodujúci
význam pre kvalitu života.
Pre zdravý vývoj dieťaťa majú
nezastupiteľnú úlohu vzťahy s
rodičmi. Dieťa potrebuje vyrastať
s rodičmi - či už sú to
rodičia vlastní alebo
náhradní.

Aktuálne v **6 regionálnych centrách a poradenských miestach** Návratu **25 odborných zamestnancov** (sociálnych pracovníkov, špeciálnych pedagógov, psychologov) poskytuje komplexné odborné služby v dvoch základných oblastiach: **náhradná rodinná starostlivosť a sanácia rodín v ohrození**. Zároveň lobujeme za systémové zmeny a o rodine a rodičovstve komunikujeme rôznymi spôsobmi s **celou verejnosťou**. Desiatky odborníkov rôznych profesií spolupracujú s Návratom externe. **Stovky ľudí podporujú našu misiu osobnou angažovanosťou.**

Predsedníctvo Návratu:

Marek Roháček,
predseda

Renáta Matejová,
podpredseda

Alžbeta Padyšáková

Pavel Kailing

Andrej Jankuliak

Revízna komisia:

Peter Paľaga,
predseda revíznej komisie

Ján Hornáček

Tomáš Dulovič

Manažment Návratu v roku 2017:

Marek Roháček, *predseda združenia*
Milada Bohovicová, *odborná garantka služieb a metodička*

Lucia Marková, *finančná manažérka*
Ivana Bizoňová, Lucia Angelovičová,
komunikácia s verejnosťou a fundraising

Denisa Ničíková, *koordinátorka, Žilina*
Alena Molčanová, *koordinátorka, Prešov*

Danka Žilinčíková, *koordinátorka, Banská Bystrica*

Daniela Lieskovská, *koordinátorka pre prácu s rodinami v ohrození, Bratislava*

Zuzana Nováková, *koordinátorka pre oblasť náhradnej rodinnej starostlivosti, Bratislava*

INŠTITÚCIE A ODBORNÍCI ZODPOVEDNÍ ZA OCHRANU PRÁV DETÍ

1.

Rodina ako naj-
lepšie a jediné
zdravé prostredie
pre vývin dieťaťa
potrebuje mať vytvo-
rené dobré podmienky pre
svoje fungovanie. Nastavuje ich
štát zákonmi a systémom pomoci pro-
stredníctvom svojich úradov. Do systému
pomoci náhradným rodinám i rodinám v
ohrození vstupujú aj odborné organizá-
cie, združenia a akreditované subjekty.
Určité kompetencie a možnosti

Žasla som, že sa našla v Žiline a okolí skupinka
detských lekárov, ktorí sa rozhodli zorientovať sa v sociálnej oblasti,
v organizáciách, ktorých služby by vedeli odporučiť a využiť to na širšiu pomoc
svojim detským pacientom, napr. keď majú dojem, že je dieťa v rodine zanedbávané.
Vytvorili iniciatívu a teraz majú vlastnú webstránku, na ktorej komunikujú svoje
objavy v sociálnom systéme s ďalšími aktívnymi lekármi.

(Denisa Ničíková)

na pomoc rodinám majú obce. V súčas-
nosti vidíme, že efektívnou pomocou
je len premyslená spolupráca všetkých,
ktorí vstupujeme do kontaktu s konkrét-
nou rodinou.

Dieťa opustené po pôrode je
v nemocnici naozaj samé!

(Danka Žilinčíková)

**Presviedčame preto
úrady, aby rodiny zara-
dili do systému pomoci,
na ktorú majú nárok, pou-
kazujeme na to, aké možnosti
majú obce** k tomu, aby pomohli rodi-
nám včas, kým sa problémy neprehĺbia.
Presviedčame zodpovedných ľudí, aby
využili **v prospech konkrétnej rodiny
všetko, čo im zákon prikazuje alebo
umožňuje a argumentujeme** tým, že
najlepšia pomoc deťom je pomoc ich
rodičom, vlastným či náhradným.

Vzdelávanie

V oblasti **vzdelávania**, ktorú považujeme v súčasnosti za jednu z našich **klúčových aktivít**, sme v minulom roku pripravili niekoľko príležitostí:

Iným organizáciám, odborníkom z detských domovov, zo škôl a iných inštitúcií, úradom a samosprávam **ponúkame spoluprácu, know-how**, organizujeme **odborné a zážitkové semináre**. Prekladáme a tvoríme **publikácie** pomáhajúce rodinám alebo odborníkom, ktorí sa im venujú. **Poskytujeme supervíziu** pracovníkom iných organizácií ale aj našim dobrovoľníkom a laickým poradcom pre rodiny. Naším cieľom je šíriť väčšie porozumenie špecifickým potrebám detí a ich rodičov.

Naším dlhodobým nástrojom na skvalitňovanie systému pomoci deťom a sociálnoprávnej ochrany je aj **lobing na štátnej úrovni**, preto sme členmi profesijných združení, odborných organizácií a expertných skupín, kde môžeme **ovplyvniť zákony a pravidlá** týkajúce sa práv detí.

- zrealizovali sme **15 seminárov** pre viac ako **200 účastníkov** - rodičov, náhradných rodičov a odbornú verejnosť s rôznorodými témami ako bezpečie, attachment, masáže a dotyková terapia, rozchod rodičov, dieťa s FAS, školák v náhradnej rodine, pôžičky
- vyškolili sme **496 sociálnych pracovníkov** ÚPSVaR a SPODaSK na **43 interaktívnych seminároch** (po 24 seminárnych hodín) v téme Zisťovanie názoru dieťaťa a vedenie rozhovoru s dieťaťom
- náš **tréning pre profesionálnych rodičov** absolvovalo **13 ľudí**
- s profesionálmi z Čiech sme mali výmenu skúseností a **zdieľanie dobrej praxe** v téme rozvodov
- začali sme vydávať **elektronický spravodaj pre pomáhajúcich profesionálov** Rob(i)me ochranu detí s deťmi – odchádzal na viac ako 600 adries jednotlivcov a 30 organizácií
- zorganizovali sme praktickú **skúšku** pre prvých **lektorov terapie dotykom**
- individuálne sme podporovali **15 laických poradcov**, ktorým sme poskytli supervíziu, odborný mentoring a podporovali sme ich v osobnom aj odbornom raste, **11 laických poradcov** sa zúčastnilo na víkendovom pobyte, **3** získali od prešovského dobrovoľníckeho centra ocenenie **Srdce na dlani 2017**

ZISŤOVANIE NÁZORU DIEŤAŤA, VEDENIE ROZHOVORU S DIEŤAŤOM

Vypočúť hlas dieťaťa v situácii, keď sa rozhoduje o jeho ďalšom živote považujeme za veľmi dôležité a v našej práci s rodinami sa o to snažíme. Podľa platnej legislatívy je právom každého dieťaťa vyjadriť názor na vlastnú životnú situáciu a povinnosťou pracovníkov sociálnoprávnej ochrany je vedieť názor dieťaťa zachytiť. Preto sme sa rozhodli zareagovať na príležitosť **zrealizovať celoslovenské vzdelávanie** sociálnych pracovníkov ÚPSVaR, SPODaSK a zamestnancov referátov poradensko-psychologických služieb zo všetkých krajov. **V čase od septembra 2017 do marca 2018** sme vyškolili **496 účastníkov** na **43 seminároch** (po 24 seminárnych hodín). Viedlo ich **18 lektorov** interaktívnou formou.

Venovali sme sa právnomu základu pre zisťovanie názoru dieťaťa, odlišeniu pojmov „záujem dieťaťa“ a „názor dieťaťa“, nadviazaniu kontaktu a vedeniu rozhovoru s dieťaťom v rôznych vekových obdobiach a aj s deťmi so špecifickými potrebami ale aj praktickým problémom, napr. ako vedieť vystúpiť z roly toho, kto rodinu vyšetruje a v danej chvíli sa iba snaží zachytiť názor dieťaťa, ako zisťovať názor dieťaťa citlivo v časových a priestorových podmienkach úradov.

Medzi **najväčšie výzvy** aj podľa spätných väzieb účastníkov patrí zisťovanie názoru malých detí (do 5 rokov), zladenie úlohy pracovníka sociálnoprávnej ochrany, ktorý realizuje šetrenie s cieľom ochrániť dieťa a toho, kto zisťuje vlastný názor dieťaťa. Účastníci ocenili príležitosť vzdelávať sa, praktické nástroje a inšpirácie ako vykonávať túto časť svojej práce, ktorá je pre nich ešte nová, ale aj stretnúť sa s kolegami z iných úradov a vymieňať si skúsenosti z praxe. Pre nás to bola tiež, okrem iného, príležitosť nadviazať iný typ kontaktu s pracovníkmi SPODaSK, s ktorými sa stretávame aj pri našej práci s rodinami.

Advokácia a lobing

Advokácii a lobingu sa venujeme už od svojho vzniku:

- podieľali sme sa na činnosti **Koalície pre deti Slovensko**
- komunikovali sme s MPSVaR najmä ohľadne **prípravy novely Zákona o SPO**
- podporili sme odbornými návrhmi, priamou angažovanosťou a poskytovaním služieb **rozvoj prorodínnej a na dieťa orientovanej komunitnej a regionálnej politiky v 10 samosprávach** (Banská Bystrica, Zvolen, Žilina, Trenčín, Turzovka, Bratislava a niekoľko menších obcí)
- venovali sme **sa advokácii práv viacerých detí** aj za aktívnej participácie **advokátskych služieb PRO BONO** v spolupráci s Nadáciou Pontis a ďalšími advokátmi a sprevádzali sme klientov do Centra právnej pomoci

Sieťovanie, šírenie a výmena skúseností

Sieťovanie, šírenie a výmenu skúseností a vôbec spoluprácu všetkých hráčov v sociálnoprávnej ochrane detí vnímame stále naliehavejšie ako veľký a doteraz málo využitý zdroj pomoci rodinám:

- iniciovali sme návrhy pre ďalšie smerovanie neformálneho zoskupenia siete partnerských organizácií a inštitúcií **Synapsia** v meste Prešov a aktívne sme sa zúčastňovali pravidelných stretnutí; ako riadny člen Synapsie sme boli ocenení nadáciou **NDS** cenou **Komunita priateľská deťom**
- spolupracovali sme s výskumným tímom Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach pri realizácii výskumného projektu **Care4youth**
- organizovali sme pravidelné **stretnutia spolupracujúcich odborníkov** v Žiline, ktoré pomáhajú vytvoriť dobrú platformu pre spoluprácu, okruh účastníkov sa stále rozširuje
- na našich pracoviskách sme na **odbornú stáž** prijali **8** nových pracovníkov SPODaSK, **16** študentov na seminár a **4** na prax
- zorganizovali sme seminár **Interaktívna prípadová konferencia za účasti dieťaťa** v Žiline pre odbornú verejnosť
- zúčastnili sme sa s príspevkom **Bez dôvery to nejde** na otvorenom seminári organizovanom BSK pre profesionálov v oblasti SPOD
- s MiÚ Karlova Ves v Bratislave sme si dohodli **pravidlá dlhodobejšej spolupráce** a spolupracovali sme **v prípade prvých 2 rodín**

RODINA V OHROZENÍ 2.

Víkendový pobyt s rodinami v chudobe. Boli pozvaní do úplne iného, pre nich nového sveta. S jedlom, teplou vodou, posteľami pre každého. Spoločné sedenie pri stole. Prvýkrát s veľkou nedôverou. Na druhý deň s úsmevom i pohodou. Bolo fajn zažiť, čo robí s ľuďmi prostredie a prijatie.

(Eva Tetáková)

Stretli sme sa s tehotnou ženou 2 mesiace do pôrodu, rozhodnutou dať dieťa na adopciu. Stačila zmienka, že sa môže rozhodnúť aj neskôr, či sa dieťaťu vzdá. Začala nahlas premýšľať o možnostiach, rozhodla sa dieťa si nechať a teraz sa oň stará, kojí ho. Môj úžas – niekedy stačí vniesť do situácie malé svetielko a rozhodnutie sa môže zmeniť.

(Zuzana Petřincová)

Rodinám v kríze **poskytujeme systematickú sociálnopsychologickú pomoc**, väčšinou priamo u nich doma. Je to beh na dlhé trate, od nadviazania kontaktu, cez získanie dôvery, spoločné premýšľanie čo rodine chýba a čo by jej pomohlo až k realizácii riešení. Často im chýbajú informácie, ale niekedy ešte viac psychická podpora, povzbudenie, rozvíjanie komunikačných zručností.

Na Slovensku nie je možné odňať dieťa z rodiny pre jej zlú ekonomickú situáciu, tá sa ale veľmi často premietne do všetkých oblastí rodinného života a rodina začne „zlyhávať“ v rôznych oblastiach. Chýbajú nájomné a sociálne byty, nezamestnanosť je vysoká, exekučné konania motivujú rodičov pracovať na čierno.

Existenčné problémy rodičov často tak zahltia, že im neostávajú kapacity

venovať sa deťom, a tak nezabezpečia nielen fyzické potreby svojich detí ale ani tie psychické. A až vtedy sa o rodinu začne „zaujímať“ štát, obec, a iní zodpovední. Chýba včasná podpora pre rodiny v kríze, vyhľadávanie takýchto rodín a otvorená ponuka služieb pre ne.

Rodinám preto **radíme**, ale aj ich **sprevádzame pri kontakte s úradmi**, aby čo najviac krokov urobili sami. **Organizujeme podporné skupinové stretnutia** rodičov, pobyty pre deti i celé rodiny. **Poskytujeme dlhodobú podporu a pomoc aj tehotným ženám**, ktoré prežívajú ťažké životné obdobie a hrozí, že si dieťa nechajú vziať, vzdajú sa ho alebo im bude odňať pre nedostatočnú starostlivosť. Rodinám, ktoré majú deti v detskom domove alebo pestúnskej rodine pomáhame s nimi **udržiavať kontakt** tak, aby to bolo pre deti pozitívne alebo im pomáhame **vytvoriť také podmienky, aby sa deti mohli vrátiť domov**.

- pomáhali sme **148 rodinám v kríze**, z čoho bolo v tomto roku **65 nových rodín**
- naše služby mali dopad na **325 detí**
- rodinám sme poskytli **terénne sociálne služby**, sprevádzanie, sieťovanie odborníkov a advokáciu ich práv (pre **104 rodín s 242 deťmi**), **terapeutické služby v 16 rodinách** (filiálnu terapiu v 7 rodinách, sandplay terapiu v 1 rodine, prácu so životnou históriou a knihou života v 7 rodinách, s 1 rodinou sme pracovali FIO metódou) a v **3 rodinách rodinnú mediáciu**
- pripravili a realizovali sme **víkendový pobyt** pre rodiny v ohrození, ktorého sa zúčastnili 4 rodiny so 16 deťmi
- pripravili sme 6 stretnutí v rámci **Programu pre posilnenie rodičovstva** v odľahlej lokalite pre mamy s deťmi (10 mám + 16 detí)
- **sprevádzali sme 14 žien obdobím tehotenstva**, aby sme predišli odňatiu ich detí do detského domova a aby sme predišli opusteniu dieťaťa, teda tzv. prvému násiliu, ktoré býva spáchané na dieťati (podľa WHO)

Typy problémov, ktoré sme riešili:

biologická rodina, ktorej dieťa je umiestnené do náhradnej rodiny
 deti s postihnutím
 problémy
 mnohohodetných rodín
 hrozba straty bývania
 výchovné problémy
 zanechanie dieťaťa po pôrode
 domáce násilie
 financie
 rozvodová situácia
 závislosti
 rodič vo/vo výkone trestu
 rodiny s deťmi v ústavnej starostlivosti
 náhla smrť rodiča
 klient s psychiatrickou diagnózou

RODINA, KTORÁ SA ROZHODLA PRIJAŤ OPUSTENÉ DIEŤA

3.

Ako subjekt akreditovaný Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR poskytujeme záujemcom sociálnu, právnu a psychologickú **prípravu na náhradné rodičovstvo**. Niektorým deťom rodičia z rôznych dôvodov dokázali darovať život, ale nie potrebnú starostlivosť. Možno im chýbali schopnosti, možno podmienky, podpora príbuzných alebo komunity, zdravie. Mnohí by si priať, aby sa našli pre ich deti noví rodičia ale často nie sú pre potenciálnych náhradných rodičov dosť „atraktívne“ – sú rómskeho pôvodu, majú zhoršený zdravotný stav, alebo len veľa súrodencov.

Môj úžas je radosť v očiach klienta.
Čítam v nich posilnenie, to že si pripomenuli, prečo sa kedysi takto rozhodli, aj keď sú teraz takí unavení a nespokojní s tým, ako „to“ rodičovstvo robia. Keď získajú silu, občerstvia sa a vidia zas zmysel ísť ďalej a byť oporou svojim deťom. A majú chuť vnímať deti inak, zažívať s nimi viac radosť ako povinnosť... A sami sa tešia.
To je pre mňa úžas. Tá premena – CHUŤ, ktorá sa zrodila z/v nechuti. A vidno ju v ich očiach.

(Júlia Šimeková)

Pre takéto deti **aktívne vyhľadávame rodiny** ochotné a schopné postarať sa o ne napriek znevýhodneniam, aby aj oni dostali šancu na zdravé detstvo a životnú perspektívu. Či už sú to bezdetné páry, jednotlivci s túžbou stať sa rodičmi alebo rodičia s vlastnými deťmi, ktorí naši kapacitu dať lásku a bezpečný domov ďalšiemu dieťaťu. Keďže do ich domova príde dieťa plné bolesti a strachu, ktoré prežilo ťažkú životnú skúšku – opustenie najbližšími – vieme, že „iba láska stačiť nebude“. Preto im ponúkame rôzne formy **odbornej pomoci a špecializovaných progra-**

mov, terapie a vzdelávania zamerané na zlepšenie vzájomného pripútania, liečbu psychickej deprivácie a dopadov traumy na dieťa. Snažíme sa o **partnerský, profesionálny, individuálny a rešpektujúci prístup**.

Našou filozofiou je **vytvárať bezpečie pre rodinu**, tým že naši odborníci sú jej dlhodobo k dispozícii.

V špecifických prípadoch **sa snažíme nadviazať spoluprácu s biologickou rodinou dieťaťa**. náš cieľ je, aby biologickí príbuzní udržiavali s dieťaťom pozitívny a zmysluplný kontakt.

- pripravili sme **58 žiadateľov na adopciu a pestúnstvo**, aktualizovali sme prípravu ďalším **96**
- poskytovali sme dlhodobé odborné poradenstvo **198 náhradným rodinám**, ktoré sa starajú o **292 prijatých detí**, v rôznych témach vrátane FASD (porúch fetálneho alkoholového spektra)
- **140 znevýhodneným deťom** sme aktualizovali údaje v databáze, aby sme zvýšili ich **šancu nájsť rodinu** a **8** sme našli novú rodinu

- pripravili a odovzdali sme spolu **13 kufríkov** pre opustených novorodencov v nemocniciach v Banskej Bystrici, Brezne, Trenčíne a Bratislave a oslovili sme **2 ďalšie nemocnice** (NR, ZV) a ÚPSVaR (Bratislava, Malacký a Galanta)
- sprevádzali sme **29 detí** a ich nových rodičov **v prvých mesiacoch ich vzájomného spolužitia**
- poskytli sme viac ako **400 poraden-ských rozhovorov** prostredníctvom telefonickkej **Infolinky nielen o adopcii** a zodpovedali sme **93 otázok** prostredníctvom interaktívnej **webporadne**
- uskutočnili sme **9 vzdelávacích seminárov** pre rodičov, ktoré absolvovalo **70** náhradných rodičov
- zrealizovali sme **2 víkendové pobyty** pre **23** náhradných rodín
- vieme alebo podporujeme **Kluby náhradných rodín**, ktoré sa stretávajú v **13 mestách**, niektoré v spolupráci s Asociáciou náhradných rodín, **laickí poradcovia** vedú skupinky pre rodičov v Trnave a Bratislave
- v Prešove sa **2x mesačne** stretávajú náhradní rodičia s deťmi od 0 do 4 rokov v novej svojpomocnej skupine - **Klub malkáčov**

Aké terapie a služby sme pre náhradné rodiny zrealizovali?

filiálna
rodinná terapia
mediácia
systemická terapia
**práca so životnou
históriou**
a knihou života
sandplay
terapia
naratívna
terapia
pomoc pri
kontakte s
biologickou
rodinou
**dotyková
terapia**
hrová terapia

ČAS, KTORÝ VENUJEME, SA NESTRATÍ

Príbeh z odľahčovacej služby

Pred vyše rokom sa rozhodli dve kamarátky, Katka a Majka, byť „odľahčovačkami“ náhradných rodičov pre dvoch bratov, Jožka a Mírka. Čo ich viedlo k tomu, aby sa popri náročných zamestnaniach vydali na túto dobrodružnú cestu s dvoma živými ping-pongistami?

Jednou časťou ich „benzínu“ bolo presvedčenie, že čas, ktorý venujeme deťom - čas na hru, čas na dôveru a podporu toho dobrého v nich, čas na počúvanie a trpezlivé vysvetľovanie - sa nestratí a zostane s nimi navždy. Inou súčasťou tejto dobrozmesy bolo vidieť radosť v očiach chlapcov a loptu pod ich pazuchou, keď ich prišli vyzdvihnúť.

Počas cesty sa im spoločnými silami podarilo zložiť už veľa vrcholov. Napríklad opraviť známku z dejpisu (či skôr obnoviť Jožkovu sebadôveru, že si s letopočtami dokáže sám poradiť). Alebo chlapcom vytvoriť priestor na uvoľnenie, v ktorom na chvíľu nemusia myslieť na to všetko, čo by mali alebo nemali robiť.

V neposlednom rade ide o odľahčenie adoptívnych rodičov chlapcov, aby mali čas sami pre seba a všetko, čo potrebujú pre dobitie bateriek. Darovaný čas a prejdené kroky sú tou najlepšou investíciou. Slovom Majky:

„Každý z nás by mal byť dobrovoľník a svet by bol celkom iný.“

Už dlho sa nám javí, že odľahčovacia služba má veľmi dôležitý a málo využitý potenciál. Často vidíme problémy, ktoré nemuseli nastať, keby mal kto včas odľahčiť rodičom. Z času na čas ich vymeniť v starostlivosti o deti, aby mohli načerpať sily, budovať svoj vzťah, vzdelávať sa, alebo len tak jednoducho sa spoľahnúť, že niekto je tu s nimi, keď to potrebujú, že nie sú na všetko sami. Takýmto „odľahčovačom“ môže byť takmer ktokoľvek z nás, keď ponúkne svoju pomoc nejakej rodine vo svojom okolí.

DETI A MLADÍ 4.

Ked' počúvam mladých dospelých okolo 20 rokov, ktorých príbeh poznám odmala, tak mám dojem, že je to nový príbeh. Učím sa od nich čítať život očami dieťaťa znova. Často veci, ktoré sa mi zdali zložité, oni ani nezachytili, a pre nich je dodnes traumou, čo som si ja vôbec nevšimol.

(Marek Roháček)

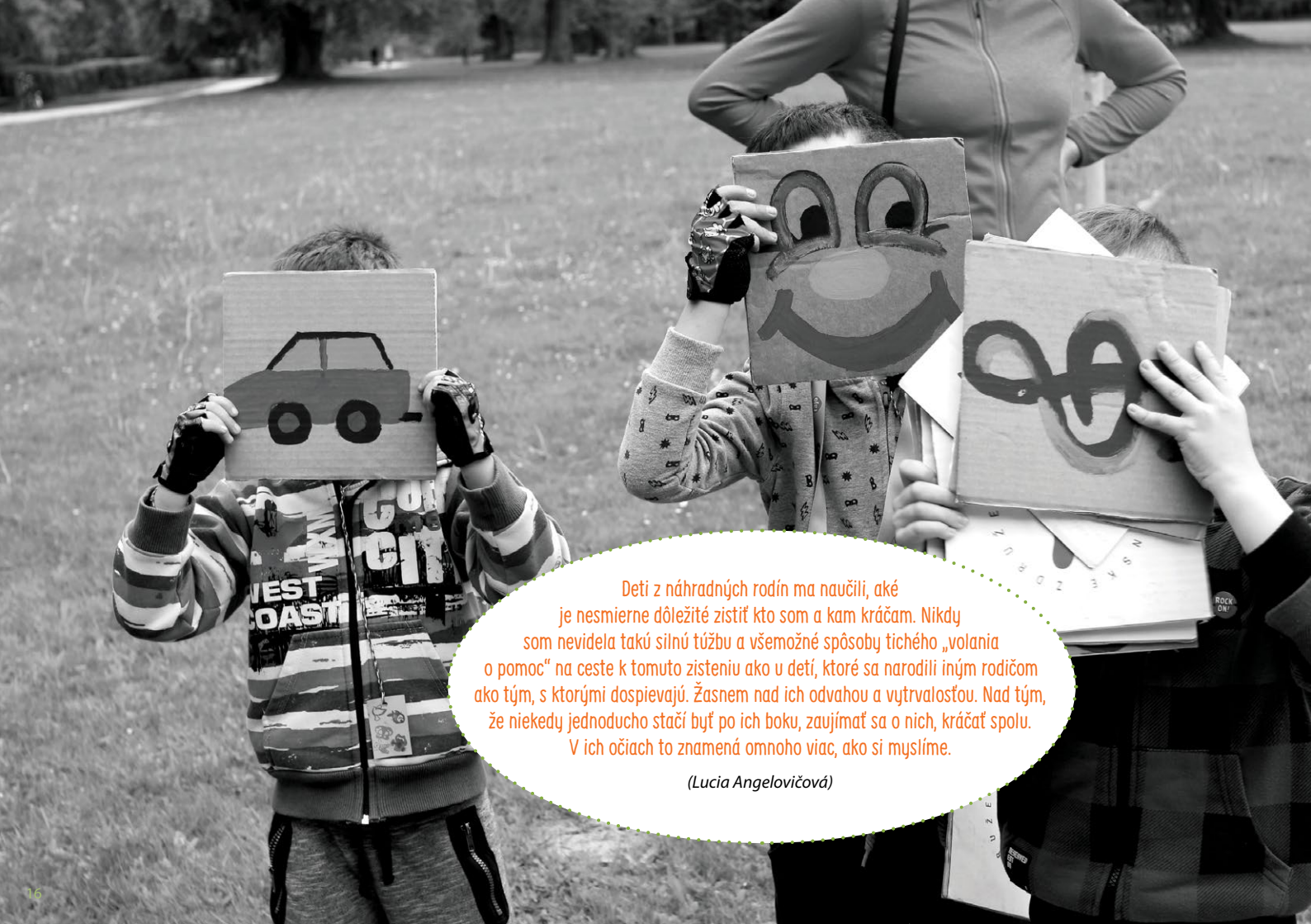
Deti a mladí z rodín v ohrození i z náhradných rodín majú za sebou často ťažkú minulosť poznačenú stratami, traumami či stradaním a mnohí z nich niečo podobné prežívajú aj v súčasnosti. Nie je žiadnym prekvapením, že tieto bolačky sa začnú prejavovať aj v ich správaní. Dostávajú sa tak do rôznych rizikových situácií a zároveň sa stávajú dennodennou výzvou pre rodičov, učiteľov či iných odborníkov. Ústavné riešenia sú už v dnešnej dobe považované za posledné možné,

ale napriek tomu sa k nim u týchto detí v staršom veku, žiaľ, neraz pristupuje. Ponúkame pre nich **nízkoprahové aktivity** či **podporné skupiny** zamerané na špecifické problémy a vek detí. S viacerými mladými **pracujeme individuálne, podľa ich potrieb** a poskytujeme im **sociálnopsychologické poradenstvo, hrovú**

terapiu či podnetný voľnočasový program. **Podporujeme ich participáciu na zmenách** v oblasti ochrany detí, chceme, aby bolo počuť ich hlas, pretože často sami veľmi dobre vedia vyjadriť, čo potrebujú, čo im pomáha a čo nie.

Riešime s nimi rôzne situácie, ako napr. **právne ukončenie náhradnej rodinnej starostlivosti** a praktické **osamostatnenie sa** od náhradnej alebo vlastnej rodiny, **tehotenstvo**, začínajúce **rodičovstvo**, vybavovanie rôznych **právnych úkonov**, začleňovanie sa do **pracovného procesu a spoločenského života** ale veľkou témou je aj **pátranie po svojich koreňoch** a premýšľanie o svojej minulosti.

- sprevádzali sme **15 mladých dospelých** a dospelujúcich v rôznych špecifických situáciách, **10 mladým** sme poskytli **terapeutickú podporu**
- v Prešove sme pre **32 detí a mladých** pripravili **28x pravidelný Klub**, **4** celodenné **outdoorové akcie** a ďalšie populudňajšie voľnočasové akcie
- zrealizovali sme dvojdnový rekreačno-poradenský pobyt pre **11 junior poradcov** (vek 12+) a **2** podporné celodenné stretnutia, **2** mladí boli prezentovať junior poradenstvo na medzinárodnej konferencii vo Zvolene
- viac ako **66 dobrovoľníkov** sa tvorivo a so zánietením **venovalo desiatkam detí** skupinovú aj individuálnu formu na Kluboch náhradných rodín, víkendových pobytoch, v nízkoprahu alebo návštevou detí v rodine a pri odľahčení náhradných rodičov, niektorým z nich sme poskytli mentoring a zorganizovali sme pre nich **4** vzdelávacie semináre
- na celoslovenskom **vzdelávaní** sa zúčastnilo **12 dobrovoľníkov**

Deti z náhradných rodín ma naučili, aké je nesmierne dôležité zistiť kto som a kam kráčam. Nikdy som nevidela takú silnú túžbu a všemožné spôsoby tichého „volania o pomoc“ na ceste k tomuto zisteniu ako u detí, ktoré sa narodili iným rodičom ako tým, s ktorými dospievajú. Žasnem nad ich odvahou a vytrvalosťou. Nad tým, že niekedy jednoducho stačí byť po ich boku, zaujímať sa o nich, kráčať spolu. V ich očiach to znamená omnoho viac, ako si myslíme.

(Lucia Angelovičová)

ŠIROKÁ VEREJNOSŤ 5.

Ku komunikácii našich tém voči verejnosti pristupujeme citlivo a profesionálne. V úzkej spolupráci s kreatívnymi ľuďmi a umelcami hľadáme zaujímavé spôsoby, ako **zvyšovať citlivosť ľudí pre ozajstné potreby detí, otvorenosť pre prijatie dieťaťa a zvyšovať toleranciu okolia voči rodinám**, ktoré opustené dieťa prijali a k potrebám rodín, ktoré sa snažia prekonať kritické obdobie a vytvárať dobrý domov pre svoje deti. Chceme **posilňovať rodičovské zručnosti** všetkých rodičov.

Aby sme oslovili nové okruhy ľudí, ktorí porozumejú nášmu posolstvu, otvárame sa novým formám komunikácie. Využívame široké spektrum prostredí a nástrojov: **diskusie, eventy, výstavy, dokumentárne filmy, spoty, rozhlas, televíziu, internet či tlač**. Organizujeme interaktívne happeniny a kampane a zúčastňujeme sa **festivalov**. Snažíme sa **vyvolať diskusiu a zamyslenie a motivovať ľudí**

k aktívnemu zapojeniu nielen počas Vianoc a nárazových mediálnych charitatívnych projektov, kde neraz prevažuje emocionálne vydieranie.

- uverejnili sme články v časopisoch **Slovo** (pravidelný stĺpček a rozhovor), **Radničné noviny** mesta Banská Bystrica, časopis **InVitro, Nebyť sám** (časopis o náhradnom rodičovstve), **Nota bene, .týždeň**, v mesačníku **Miriam, Dobrá škola**, na **dobrenoviny.sk**, o náhradnom rodičovstve sme hovorili v **Slovenskom Rozhlase**, v **Rádiu Regina**, v rádiu **Lumen**, v **TV Hronka**, internetovom rádiu **Fit Family** a v **Slovenskej televízii**, diskutovali sme v relácii **Pod lampou**
- o téme náhradného rodičovstva a systémovej podpore rodín sme od júla pravidelne uverejňovali **blogy Návratu v Denníku N**, ktoré spolu zaznamenali viac ako **20 000 prečítaní** (v priemere 4000 prečítaní jeden)

- hodnotu detstva prežitého v rodine sme priblížili verejnosti na viacerých miestach uvedením výstav fotografií **Najviac zo všetkého, Byť (s) rodičom aj keď...** a **Obyčajní hrdinovia**
- v rámci medzinárodného dňa povedomia o FASD sme spoluorganizovali diskusiu s názvom **„Ako sa žije deťom s FASD?“** v bratislavskom Artfóre, kde sme uviedli aj výstavu fotografií
- zorganizovali sme **4 semináre pre materské a komunitné centrá** v Brezne, Banskej Bystrici a Zvolene s témami Uspávanie, Kufrík pre Kukulíka, Niekedy stačí málo, ktorých sa zúčastnilo **23** ľudí
- v Banskej Bystrici sme sa zúčastnili **Dňa rodiny** našou poradňou, herňou i oddychovňou, viedli sme diskusie na **festivale Špunti** (Kým sme pre dieťa v našej komunite), v Artfóre (Existuje citlivý rozvod?) a so **60 gymnazistami**, mali sme príspevok na **Akadémii Európskeho seniora** (o roly matky a babičky), a zorganizovali sme Happening pre **80 náhradných rodičov a dobrovoľníkov**

20.
Výročie
Centra Návrat
v Banskej
Bystrici

- v Žiline sme v rámci **Restaurant day**, privítali hostí v „Návratovej Kaviarni“ s témou **Rodinné poklady** a na II. ročníku festivalu **Inter nos – Medzi nami** sme s mladými aj dospelými hravou formou hľadali spôsoby, ako v komunite tvoriť bezpečné a podporné prostredie pre deti
- v rámci aktivít **Koalície pre deti Slovensko** sme sa zúčastnili **4. ročníka** kampane Počúvajme deti Bubnovačkou vo Zvolene a v Žiline, ktorých sa zúčastnilo viac ako **200 detí** a mladých
- zorganizovali sme **happening NaHlas o prijatí** spojený s **bubnovačkou**, ktorého sa zúčastnilo cca **300** hostí z náhradných rodín, rodín v ohrození aj širšej verejnosti
- v Lučenci sme sa podieľali na organizovaní **benefičného koncertu** pre konkrétnu rodinu
- náš web **www.navrat.sk** zaznamenal viac ako **50 000 návštevníkov** a na sociálnej sieti sme zdieľali s viac ako 2 600 priateľmi príbehy našej dennej praxe a uverejňovali pozvánky na naše podujatia a výstupy z nich a v komunite FASD SK sme uverejňovali tematické príspevky

20.

Výročie
Centra Návrat
v Prešove

Potešilo ma zistenie, aký veľký význam má komunikácia „našich“ tém a práce Návratu voči verejnosti. Zistenie, že rozprávanie o pomoci podnecuje v druhých ďalšie pomáhanie. Vďaka tomuto zisteniu som si uvedomila, že nielen služby rodinám ale aj hovorenie o nich má svoj zmysel.

(Anna Kratochvílová)

NIEKEDY STAČÍ MÁLO

Niekedy stačí málo, aby sme pre dieťa v našom bezprostrednom okolí znamenali veľa. Pýtajme sa samých seba: „*Kto som a kým sa môžem stať pre dieťa z mojej komunity?*“ Dieťa od susedov, ktoré sa potuluje často samo vonku, môžeme pozvať k nám, aby sa pohralo, pomôcť mu s domácimi úlohami, vziať ho na výlet, ponúknuť pomoc a priateľstvo jeho rodičom. Tieto spôsoby kontaktu sme hľadali spolu v II. ročníku projektu (Keď) ide o život - realizovaného v spolupráci s Nadáciou Orange - s názvom **Niekedy stačí málo**. Nadviazali sme ním na projekt Máš to v sebe z roku 2016 a ďalej budeme pokračovať v téme všímvosti voči deťom, ktoré to potrebujú, v **téme pestúnstva**.

- vyrobili sme inšpiratívne **komiksy**, ktoré zobrazujú štyri príklady, ako prejavit záujem a pomôcť deťom z nášho okolia, keď to potrebujú. Šíрили sme ich na projektovej stránke www.mastovsebe.sk, na sociálnych sieťach, webstránkach spolupracujúcich organizácií, v printových médiách, outdoor reklamou a ako putovnú výstavu.
- zrealizovali sme **pozorovanie** v bratislavskom podchode, ktorým sme upozornili na všímvosť dospelých voči deťom. Na schody sme posadili zdanlivo osamotené menšie dieťa a pozorovali sme, ako budú reagovať okoloidúci. Videozáznam si môžete pozrieť na našom youtube kanáli
- na festivale Pohoda sme sa v **diskusii Kým som pre dieťa v mojej komunite** rozprávali so spisovateľkou a autorkou knihy Piata loď Monikou Kompaníkovou, náhradnou mamou Barborou Lenárdovou a bábkoherečkou Alžbetou Kovaničovou
- ako hostia relácie **Pod lampou** sme sa venovali **fenoménu pestúnstva** - od pozdravenia susedovho dieťaťa na chodbe až po pestúnstvo ako formu náhradnej rodinnej starostlivosti. Hostia spolu vyrozprávali tri silné príbehy o tom, ako môže jednoduchá pomoc dieťaťu vo svojom okolí prerásť do dlhodobého vzťahu a zmeniť život dieťaťa k lepšiemu. Diskusia je dostupná na stránke časopisu .týždeň.

Zase ten strašný bengál
Už len počúvať to je hroz

Ako sa jej prihovoriť,
aby sa nevyplašila...

AHOJ...

Komiksy nájdete na www.mastovsebe.sk

POĎAKOVANIE ZA POMOC A SPOLUPRÁCU

Ďakujeme všetkým, ktorí nám akoukoľvek pomocou uľahčujú prácu a umožňujú venovať sa tomu, čo považujeme za svoju úlohu, všetkým, čo nám pomáhajú udržiavať v chode naše počítače, webstránky, priestory alebo nám pomáhajú priamo v práci s deťmi a rodinami. Zvláštne poďakovanie patrí:

Evelýna Balazsová
Jana Baňasová
Lucia Baková
Rišo Baranič
Denis Bari
Matilda Bariová
Slavo Benčok
Michaela Bendáková
Manželia Bendákovci
Michal Béreš
Martina Bošellová
Kristiána Brtková
Anna Cabadajová
Tomáš Cimermann
Pavel Cervienka
Ján a Silvia Čorbovci
Zdenka Čubová
Martin Dubovský
Miroslava Dubovská
Rodina Dučiaková
Iveta Durišová
Miroslava Figlušová
Lucia a Andrej Foltínovci
Renáta Frenková
Rastislav Gálík
Katarína Giertlová
Andrea Gorejová
Rodina Gregorovcov
Rodina Halcam
Erika Hanzlovicová
Rodina Hlásnych
Zuzana Harvišová
Olga Hátasová
Alfonz Haviar
Tomáš Hettych

Beáta Hirt
Ján Hornáček
Marcel Imrišek
Janka Izraelová
Peter Janiga
Andrej Jankuliak
Matej Kapusta
Zita Kebisková
Rodina Kebluškovcov
Marian Kliment
Rodina Kobydovcov
Elza Kočíková
Ivan Koníček
Beáta Konkoliová
Peter Konkoli
Patrik Kopas
Ružena Košťálová
Rodina Kropáčová
Jakub Kratochvíl
Lena Kušnieriaková
Mírka Lacová
Rodina Lališová
Martina Laskovičová
Agnes Lállová
Dalibor Liška
Oliver Máchal
Dávid Machajdík
Renáta Matejová
Zuzana Mojžišová
Jeanette Motlová
Laura a Branislav Muránski
Jana Nikolínyová
Anna Odzganová
Filip Pacalaj
Denisa Panicová

Rodina Paulíková
Rodina Pavlíková
Katarína Peťko
Tomáš Peťko
Daniela Pokorná
Zuzana Pokorá
Nika Poláková
Zuzana Polomová
Marian Preis
Vladimír Randa
Mekky Randuška
Veronika Remeselníková
Lenka Rovňanová
Radka Rybanová
Kristína Senešiová
Radoslav Sloboda ml.
Veronika Strákošová
Michaela Šavrnochová
Barbora Špalková
Peter Štít
Janka Švecová
Dominika Táčiková
Renáta Tancošová
Karol Takáč
Rodina Ursíniová
Zuzana Úradníčková
Rodina Vagnerovcov
Jaro Vojtek
Juraj Vég
Rodina Všetickovcov
Ružena Zeleníková
Zuzana Zimová
Manželia Zlochovci
Rodina Zubáčová
Milan Zvada

Špeciálne
poďakovanie patrí všetkým
dobrovoľníkom, bez ktorých by
sme niektoré naše služby nemohli
poskytovať, neoceniteľní sú
na kluboch, pobytoch aj
v individuálnej práci
v rodinách.

Centrum komunitného organizovania Banská Bystrica
Hudobná skupina Džipsis and gádzos
Komunitná nadácia Zdravé mesto Banská Bystrica
MsKs Ziar nad Hronom
Dali - bb tlačiareň
Bedmintonový klub v Nižnej
Zamestnanci Schneider Electric Slovakia
FBE Bratislava, s.r.o
FIMKOM, s.r.o.
Stredoslovenská energetika, a.s.
Centrum nezávislej kultúry Záhrada Banská Bystrica
Kaufland, s.r.o., pobočka Bardejov
Relevant, n.o.
Zbor Cirkvi bratskej v Banskej Bystrici
Neonatologická klinika SZU - pri nemocnici F. D. Roosevelta
Nemocnica s poliklinikou Brezno
Mesto Brezno
KC Fončorda Banská Bystrica + sympatizujúci občania
Doma u Kapucínov, n.o.
Študentská právna poradňa pri Právnickej fakulte UK v Bratislave
Červený kríž - pobočka Bratislava a Senec

POĎAKOVANIE ZA FINANČNÚ PODPORU

Zvláštne poďakovanie patrí tým, ktorí podporujú ***trvalý návrat** pravidelnou platbou:

Ján Almäši
Ľubomír Ambróz
Igor André
Adam Bako
Veronika Balážová
Juraj Balogh
Bánová Bohuslava
Eva Beerová
Andrea Berger
Svätopluk Betina
Mark Vladimír Bezák
Daniel Blonski
Ivana Boledovičová
Gabriela Čaklošová
Katarína Danišková
Júlia Dlasková
Zuzana Dolinayová
Kutlíková
Mária Drozdová
Miroslav Drozdíak
Milan Duša
Pavel Dvornák
Žofia Filagová
Marta Filková
Dana Freyerová
Rastislav Gálik
Juraj Gomory
Ján Gregorec
Anna Gutýánová
Pavol Habala
Mária Halušková
Elena Hanačková
Olga Hatašová
Beáta Hirt
Jana Hlinková
Viera Hojnošová
Mária Holbová
Milan Hošek
Pavel Hrica
Zuzana Hromádková
Ján Hubáč

Marek Hubinský
Peter Hubinský
Jana Chrappová
Monika Chvalníková
Marcel Imrišek
Tatiana Ivanická
Mária Ivanková
Tatiana Jancová
Petra Jarošová
Matúš Ježo
Ľudmila Ježová
Martin Joniak
Miroslav Jurík
Andrea Kalafutová
Lívia Kaňuková
Ján Kianička
Mária Klimová
Olga Kňazeová
Peter Kočalka
Hana Kolibiarová
Darina Kotlárová
Alena Kotvasová
Leona Kováčsová
Veronika Kováčsová
Ivanka Krátka
Peter Krčah
Stanislav Kret
Ivana Kučerová
Alexandra Kušnýrová
Matúš Kyčina
Dávid Laco
Zuzana Lafférssová
Ľubomír Lanátor
Mária Lasčeková
Martin Lovás
Martina Mackaničová
Daniel Machajdík
Ján Machajdík
Eva Majerníková
Peter Majchrák
Marta Marenčáková

Lenka Marenčíková
Alžbeta a Juraj
Marendiakovi
Pavel Maša
Zuzana Mazanová
Ľubomír Melna
Jana Mihalíková
Peter Mihalovič
Martin Mojžiš
Zuzana Mojžišová
Pavel Mokráň
Attila Molnár
Jana Moravčíková
Štefan Muráň
Daniel Nagaj
Petra Nováková
Martin Očkáš
Michal Ohrablo
Martin Olšina
František Ondra
Štefan Ondrišák
Martin Oros
Joseph Paice
Peter Palaga
Danica Paprnáková
Lukáš Pataky
Alexandra Pavličková
Alena Peničková
Tomáš Peňko
Barbora Petriková
Zuzana Petrincová
Andrea Pichlerová
Jozef Plavčan
Alexander Plencner
Jozef Pobjecký
Michal Pocuch
Daniela Pokorná
Viera Polomová
Zuzana Polomová
Peter Popluhár
Juraj Raýman

Milan Rejko
Veronika Remišová
Alena Rjabiniňová
Alica Rosová
Robert Rothenstein
Ľuboš Rusnák
Anna Ruzsová
Michaela Salyová
Vladimír Sedmohradský
Olga Shaw
Drahošlav Slíž
Monika Smolová
Martin Sopko
Soňa Stajančová
Andrej Stec
Monika Straková
Richard Strauch
Viktor Stupka
Danka Suchá
Alžbeta Szendreyová
Miroslava Sáčhová
Peter Šepelák
Erika Škulťetová
Roland Šoltés
Lucka Šoltysová
Mikuláš Sostrenek
Marian Števlík
Jana Šurinová
Zuzana Šuteková
Daniela Švecová
Mária Talapková
Andrea Tetáková
Miroslav Torous
Ján Trník
Tomáš Turanský
Hilvelisa Ukkonen
Lenka Ulianová
Marek Všetička
Ľubica Vyhnančková
Juraj Weisz
Vladimír Zoričák

Jana Zrubcová
Lenka Zampáková
Michal Žarnay
Andrea Žažová
Veronika Železníková

**Ďakujeme tým, ktorí nás
podporili jednorazovo
vyššou sumou:**

Pavel Babal
Tomáš Bednár
Peter Kočalka
Krajčiovci
Ingrid Kristeková
Iveta Kuglerová
Janka a Roman Macáškoví
Ivan Melay
Jana Moravčíková
Róbert Nemčícky
Jana Vitkovská

Vďaka patrí
aj všetkým ostatným
jednorazovým darcom,
darcom siete Global Giving,
Dobrá krajina a tým,
ktorí si želali zostať
anonymní!

Strategický partner:

NGO partneri:

soc'ľa

NADÁCIA PRE SLOVENSKA
CHILDREN OF SLOVAKIA FOUNDATION

PROVIDA

Partneri:

Mediální a reklamní partneri:

.týždeň

DENNÍK

www.rodinka.sk

Slovca

rtv:

bigmedia
PREMIUM OUTDOOR

Ďakujeme všetkým, ktorí nám pomohli so šírením kampane Niekedy stačí málo.

SPRÁVA NEZÁVISLÉHO AUDITORA
Členom a štatutárnym orgánom organizácie
Návrh, o. z., Bratislava**Správa z auditu účtovnej závierky**Názor

Uskutočnili sme audit účtovnej závierky organizácie Návrh, o. z., Bratislava (ďalej len „Organizácia“), ktorá obsahuje súvahu k 31. decembru 2017, výkaz ziskov a strát za rok končiaci sa k uvedenému dátumu podľa zákona č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o účtovníctve“).

Podľa nášho názoru, priložená účtovná závierka poskytuje pravdivý a verný obraz finančnej situácie Organizácie k 31. decembru 2017 a výsledku jej hospodárenia za rok končiaci sa k uvedenému dátumu podľa zákona č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o účtovníctve“).

Základ pre názor

Audit sme vykonali podľa medzinárodných auditorských štandardov (International Standards on Auditing, ISA). Naša zodpovednosť podľa týchto štandardov je uvedená v odseku Zodpovednosť auditora za audit účtovnej závierky. Od Organizácie sme nezávislí podľa ustanovení zákona č. 423/2015 o štatutárnom audite a o zmenie a doplnení zákona č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štatutárnom audite“) týkajúcich sa etiky, vrátane Etického kódexu auditora, relevantných pre náš audit účtovnej závierky a splnili sme aj ostatné požiadavky týchto ustanovení týkajúcich sa etiky. Sme presvedčení, že auditorské dôkazy, ktoré sme získali, poskytujú dostatočnú a vhodnú základ pre náš názor.

Zodpovednosť štatutárneho orgánu za účtovnú závierku

Štatutárny orgán je zodpovedný za zostavenie tejto účtovnej závierky podľa zákona o účtovníctve a za tie interné kontroly, ktoré považuje za potrebné na zostavenie účtovnej závierky, ktorá neobsahuje významné nesprávosti, či už v dôsledku podvodu alebo chyby.

Pri zostavovaní účtovnej závierky je štatutárny orgán zodpovedný za zhodnotenie schopnosti Organizácie nepretržite pokračovať vo svojej činnosti, za opísanie skutočností týkajúcich sa nepretržitého pokračovania v činnosti, ak je to potrebné, a za použitie predpokladu nepretržitého pokračovania v činnosti v účtovníctve, ibaže by mal v úmysle Organizáciu zlikvidovať alebo ukončiť jej činnosť, alebo by nemal inú realistickú možnosť než tak urobiť.

Zodpovednosť auditora za audit účtovnej závierky

Našu zodpovednosťou je získať primerané uistenie, či účtovná závierka ako celok neobsahuje významné nesprávosti, či už v dôsledku podvodu alebo chyby, a vydať správu auditora, vrátane názoru. Primerané uistenie je uistenie vysokého stupňa, ale nie je zárukou toho, že audit vykonaný podľa medzinárodných auditorských štandardov vždy odhalí významné nesprávosti, ak také existujú. Nesprávosti môžu vzniknúť v dôsledku podvodu alebo chyby a za významné sa považujú vtedy, ak by sa dalo odôvodnene očakávať, že jednotlivito alebo v súhrne by mohli ovplyvniť ekonomické rozhodnutia používateľov, uskutočnené na základe tejto účtovnej závierky.

V rámci auditu uskutočneného podľa medzinárodných auditorských štandardov, počas celého auditu uplatňujeme odborný úsudok a zachovávame profesionálny skepticizmus. Okrem toho:

- Identifikujeme a posudzujeme riziká významnej nesprávosti účtovnej závierky, či už v dôsledku podvodu alebo chyby, navrhujeme a uskutočňujeme auditorské postupy reagujúce na tieto riziká a získavame auditorské dôkazy, ktoré sú dostatočné a vhodné na poskytnutie základu pre náš názor. Riziko neodhalenia významnej nesprávosti v dôsledku podvodu je vyššie ako toto riziko v dôsledku chyby, pretože podvod môže zahŕňať tajnú dohodu, falšovanie, úmyselné vynechanie, nepravdivé vyhlásenie alebo obidanie interných kontrol.
- Obzornujeme sa s internými kontrolami relevantnými pre audit, aby sme mohli navrhnúť auditorské postupy vhodné za daných okolností, ale nie za účelom vyjadrenia názoru na efektívnosť interných kontrol Organizácie.
- Hodnotíme vhodnosť použitých účtovných zásad a účtovných metód a primeranosť účtovných odhadov a uvedenie s nimi súvisiacich informácií, uskutočnené štatutárnym orgánom.
- Robíme záver o tom, či štatutárny orgán vhodne v účtovníctve používa predpoklad nepretržitého pokračovania v činnosti a na základe získaných auditorských dôkazov záver o tom, či existuje významná nepochybňivosť v súvislosti s udalosťami alebo okolnosťami, ktoré by mohli významne spochybniť schopnosť Organizácie nepretržite pokračovať v činnosti. Ak dospejeme k záveru, že významná nepochybňivosť existuje, sme povinní upozorniť v našej správe auditora na súvisiace informácie uvedené v účtovnej závierke alebo, ak sú tieto informácie nedostatočné, modifikovať náš názor. Naše závery vychádzajú z auditorských dôkazov získaných do dátumu vydania našej správy auditora. Budúce udalosti alebo okolnosti však môžu spôsobiť, že Organizácia prestane pokračovať v nepretržitej činnosti.
- Hodnotíme celkovú prezentáciu, štruktúru a obsah účtovnej závierky vrátane informácií v nej uvedených, ako aj to, či účtovná závierka zachytáva

uskutočnené transakcie a udalosti spôsobom, ktorý vedie k ich vernému zobrazeniu.

Správa k ďalším požiadavkám zákonov a iných právnych predpisovSpráva k informáciám, ktoré sa uvádzajú vo výročnej správe

Štatutárny orgán je zodpovedný za informácie uvedené vo výročnej správe, zostavenej podľa požiadaviek zákona o účtovníctve. Náš vyššie uvedený názor na účtovnú závierku sa nevzťahuje na iné informácie vo výročnej správe.

V súvislosti s auditom účtovnej závierky je našou zodpovednosťou obzornosť sa s informáciami uvedenými vo výročnej správe a posúdiť, či tieto informácie nie sú vo významnom nesúlade s auditovanou účtovnou závierkou alebo našimi poznatkami, ktoré sme získali počas auditu účtovnej závierky, alebo sa inak zdajú byť významne nesprávne.

Posúdili sme, či výročná správa Organizácie obsahuje informácie, ktorých uvedenie vyžaduje zákon o účtovníctve.

Na základe prác vykonaných počas auditu účtovnej závierky, podľa nášho názoru:

- informácie uvedené vo výročnej správe zostavenej za rok 2017 sú v súlade s účtovnou závierkou za daný rok.
- výročná správa obsahuje informácie podľa zákona o účtovníctve.

Okrem toho, na základe našich poznatkov o účtovnej jednotke a situácii v nej, ktoré sme získali počas auditu účtovnej závierky, sme povinní uviesť, či sme zistili významné nesprávosti vo výročnej správe, ktorú sme dostali po dátume vydania tejto správy auditora. V tejto súvislosti neexistujú zistenia, ktoré by sme mali uviesť.

10. mája 2018

MaxAudit, s.r.o., D. Diabača 775/33, 010 01 Žilina, Licencia SKAU č. 298
Ing. Erik Keibel, štatutárny auditor, Licencia SKAU č. 924

FINANČNÁ SPRÁVA

SÚVAHA K 31. 12. 2017

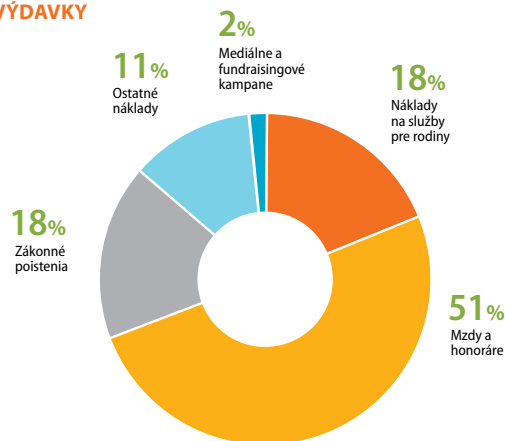
ÚČET		AKTÍVA	PASÍVA
*021	Budovy, haly a stavby	314 674,90 EUR	
*023	Dopravné prostriedky	47 860,48 EUR	
*081	Oprávky k budovám, halám a stavbám	-34 695,30 EUR	
*083	Oprávky k dopravným prostriedkom	-43 513,99 EUR	
*112	Materiál na sklade	12 036,67 EUR	
*211	Pokladňa	1 806,82 EUR	
*213	Ceniny	91,80 EUR	
*221	Peniaze na BÚ	33 755,59 EUR	
*249	Krátkodobé finančné výpomoci		15 000,00 EUR
*311	Odberatelia	15 987,00 EUR	
*314	Poskytnuté prevádzkové preddavky	150,00 EUR	
*315	Ostatné pohľadávky	48 127,62 EUR	
*321	Dodávatelia		4 287,12 EUR
*323	Krátkodobé zákonné rezervy		21 428,81 EUR
*325	Ostatné záväzky		122,90 EUR
*331	Záväzky voči zamestnancom		377,73 EUR
*336	Záväzky voči poisťovniam	234,60 EUR	
*342	Daň zo závislej činnosti	533,40 EUR	
*381	Náklady budúcich období	186,44 EUR	
*384	Výnosy budúcich období		124 716,00 EUR
*385	Príjmy budúcich období	10 571,86 EUR	
*391	Opravná položka k pohľadávkam	-5 176,00 EUR	
*412	Fondy organizácie		2 793,53 EUR
*427	Ostatné fondy		265,55 EUR
*428	Nerozdel. zisk, strata min. rokov		253 662,62 EUR
*431	Hospodársky výsledok v schvaľ. konaní (strata)		-22 142,65 EUR
*472	Sociálny fond		2 120,28 EUR
SPOLU		402 631,89 EUR	402 631,89 EUR

VÝKAZ ZISKOV A STRÁT K 31. 12. 2017

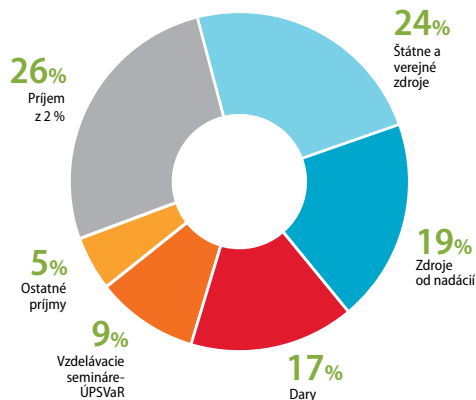
ÚČET		NÁKLADY	VÝNOSY
*501	Materiálové náklady	16 684,70 EUR	
*502	Spotreba energie	4 436,32 EUR	
*511	Opravy a údržba	2 064,09 EUR	
*512	Cestovné	4 304,28 EUR	
*518	Ostatné služby	103 901,08 EUR	
*521	Mzdové náklady	245 769,40 EUR	
*524	Zákonné sociálne poistenie	85 110,20 EUR	
*527	Zákonné sociálne náklady - sociálny fond	11 019,33 EUR	
*532	Daň z nehnuteľnosti	683,17 EUR	
*538	Ostatné dane a poplatky	355,36 EUR	
*545	Kurzové straty	0,07 EUR	
*546	Dary	4 062,19 EUR	
*549	Iné ostatné náklady	3 085,89 EUR	
*551	Odpisy DNM a DHM	18 911,14 EUR	
*554	Predaný materiál	1 380,06 EUR	
*591	Daň z príjmu	4,04 EUR	
*602	Tržby z predaja služieb		43 582,00 EUR
*644	Úroky z účtov v banke		21,32 EUR
*645	Kurzové zisky		37,86 EUR
*647	Osobitné výnosy		2 869,69 EUR
*648	Zákonné poplatky		1 194,10 EUR
*649	Iné ostatné výnosy		14 890,72 EUR
*654	Tržby z predaja materiálu		3 490,51 EUR
*662	Prijaté príspevky od právnických osôb		139 872,44 EUR
*663	Prijaté príspevky od fyzických osôb		41 436,63 EUR
*664	Prijaté členské príspevky		10,00 EUR
*665	Príspevky z podielu zaplatenej dane		126 720,90 EUR
*691	Dotácie		105 502,50 EUR
SPOLU		501 771,32 EUR	479 628,67 EUR
STRATA		-22 142,65 EUR	

PREHLAD HOSPODÁRENIA ZA ROK 2017

VÝDAVKY

PRÍJMY

VÝDAVKY

Režijné náklady súvisiace so službami pre rodiny a deti (nájomné, energie, cestovné, telekomunikačné náklady, náklady na pobyty rodín, terapeutické pomôcky, nákup pomôcok na kluby náhradných rodín, informačné materiály, kancelársky materiál)	90 084,00 EUR
Mzdové náklady a honoráre za služby rodinám a deťom	257 796,00 EUR
Zákonné sociálne a zdravotné poistenie	89 344,00 EUR
Ostatné náklady (výdavky spojené s realizáciou vzdelávania UPSVR, vzdelávanie zamestnancov, spracovanie účtovníctva, poistenie majetku, odpisy, bankové poplatky, daň z nehnuteľnosti)	56 654,00 EUR
Náklady na mediálne a fundraisingové kampane	7 893,00 EUR
SPOLU	501 771,00 EUR

PRÍJMY

Príjem z podielu zaplatenej dane*	126 721,00 EUR
Samosprávne kraje (Banskobystrický, Bratislavský, Trnavský, Žilinský)	78 873,00 EUR
Mestá a obce (Žilina, Prešov)	9 212,00 EUR
Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny (Stará Ľubovňa, Žilina, Malacky)	26 630,00 EUR
Nadácia Orange	18 000,00 EUR
Iné nadácie (Nadácia pre deti Slovenska, Nadácia Pontis, Porticus, Nadácia EPH, Nadácia SLSP a iné)	74 289,00 EUR
Dary od fyzických osôb	41 437,00 EUR
Dary od právnických osôb	38 373,00 EUR
Ústredie práce, soc. vecí a rodiny - vzdelávacie semináre	43 582,00 EUR
Ostatné príjmy (príspevky od klientov za jednotlivé služby, predaj publikácií, úroky z bankových účtov, členské)	22 512,00 EUR
SPOLU	479 629,00 EUR

*V roku 2017 bolo organizácií poukázaných 72 172,60 EUR z podielu zaplatenej dane.

V roku 2017 bolo zároveň vyčerpaných 49 442,59 EUR z podielu zaplatenej dane poukázanej v roku 2016.

CENTRÁ PRE NÁHRADNÚ RODINNÚ STAROSTLIVOSŤ A CENTRÁ POMOCI RODINE

Aktuálne
kontakty na Kluby
náhradných
rodín nájdete na
www.navrat.sk

Návrat / Centrum Návrat v Bratislave

Pluhová 1, 831 03 Bratislava
tel.: +421 252 444 361, sanácia rodín: +421 918 111 155
navrat@navrat.sk

Poradenské miesto v Trnave

Trhová 2, 917 01 Trnava
mob.: +421 917 649 478
navrat@navrat.sk

Centrum Návrat v Prešove

Svätoplukova 12, 080 01 Prešov
tel., fax: +421 517 711 679, +421 918 391 019, +421 918 653 818-9
navratpo@navrat.sk
(terénne služby poskytuje aj v Bardejove)

Centrum Návrat v Banskej Bystrici

Námestie SNP 16 (Beniczkého pasáž)
974 01 Banská Bystrica
tel., fax: +421 484 143 897, +421 907 518 180, +421 918 653 817
navratbb@navrat.sk

Centrum Návrat v Žiline

Republiky 31, 010 01 Žilina
tel., fax: +421 417 234 273, +421 907 706 523
navratza@navrat.sk

Poradenské miesto v Soblahove, Trenčín

mob.: +421 907 706 523

Bankové údaje:

Prima banka Slovensko, a. s.
Číslo účtu IBAN: SK14 3100 0000 0040 0045 8116
SWIFT: LUBASKBX
IČO: 31746209

Návrat, o.z. je registrované na MV SR pod číslom VVS/1 – 900/90-10539.

Návrat poskytuje služby ako akreditovaná organizácia na základe rozhodnutí MPSVaR SR č. 8386/2016-M_OSSODRAK zo dňa 2. 5. 2016 a predĺženie č. 5151/2016-M_OSSODRAK-1 zo dňa 31. 3. 2016, ktorým sa predlžujú rozhodnutia č. 1993/2006-I/21 AK zo dňa 28. marca 2006 a č. 28630/2006-I/21 AK zo dňa 22. decembra 2006.

www.adopcia.sk
www.navrat.sk

Infolinka nielen o adopcii:
+421 907 80 80 80

Kompletnú
Výročnú správu so
Správou nezávislého
audítora nájdete na
www.navrat.sk

- Centrá a poradenské miesta Návrat
- ▲ Kluby náhradných rodín

AJ VY MÔŽETE POMÔČŤ OPUSTENÝM DEŤOM:

**prijmite opustené
dieťa do rodiny**

**pomáhajte rodinám
vo svojom okolí**

**staňte sa
dobrovoľníkom**

**budte *trvalý návrat
www.trvaly.navrat.sk**

2%

**darujte nám
2% z dane**

**podporte naše
služby finančným
darom**

**objednajte si našu
publikáciu,
tričko, alebo DVD**

**staňte sa naším
firemným
partnerom**

www.navrat.sk/pomozte | trvaly@navrat.sk